

Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija

Apstiprināts ar
Izložu un azartspēļu uzraudzības
inspekcijas priekšnieces Signes Birnes
2021. gada 20. aprīļa
Rīkojumu Nr. 3

GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS

2020

Rīga

SATURS

1.	Pamatinformācija	3
1.1.	Juridiskais statuss	3
1.2.	Pamatfunkcijas un atbildības joma	3
1.3.	Darbības virzieni un mērķi, īstenotā valsts budžeta programma	3
1.4.	Prioritātes un galvenie uzdevumi 2020. gadā	4
2.	Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti	5
2.1.	Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	5
2.2.	Plānotie darbības rezultāti un rezultātu izpildes analīze	7
2.3.	Pārskata gadā īstenotās jaunās politikas iniciatīvas	10
2.4.	Sniegtie publiskie pakalpojumi	13
2.5.	Darbības citas aktualitātes	15
2.6.	Iestādes mērķu sasniegšanu kavējošie un veicinošie faktori	17
2.7.	Covid-19 pandēmijas ietekmē noteiktā ārkārtas stāvokļa ietekme uz iestādes darbu	18
2.8.	Informācija par iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmām	20
3.	Informācija par Inspekcijas personālu	21
4.	Komunikācija ar sabiedrību	22
5.	Azartspēļu un izložu nozares darbības rezultāti 2020. gadā	24
6.	Inspekcijas prioritātes un galvenie uzdevumi 2021. gadā	28

1. Pamatinformācija

1.1. Inspekcijas juridiskais statuss

Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija (turpmāk – Inspekcija vai IAU) ir Finanšu ministrijas pārraudzībā esoša tiešās valsts pārvaldes iestāde. Inspekcija sāka darbu 1998. gada 1. janvārī saskaņā ar Ministru kabineta 1997. gada 2. decembra noteikumiem Nr. 392 „Finanšu ministrijas Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas nolikums”. Pašlaik tā darbojas saskaņā ar Azartspēļu un izložu likumu un pamatojoties uz 2004. gada 25. marta Ministru kabineta noteikumiem Nr. 176 „Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas nolikums”.

Inspekcija īsteno valsts politiku azartspēļu un izložu organizēšanas jomā, uzraugot organizēšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām.

1.2. Iestādes pamatfunkcijas un atbildības joma

Lai sasniegtu Azartspēļu un izložu likuma 2. pantā minēto mērķi – sabiedrības interešu un spēlētāju tiesību aizsardzību –, Inspekcija īsteno valsts politiku azartspēļu un izložu organizēšanas jomā, uzraugot organizēšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Saskaņā ar Azartspēļu un izložu likumu, Preču un pakalpojumu loteriju likumu un Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas nolikumu Inspekcijai ir šādi **pamatuzdevumi**:

- 1) realizēt valsts politiku azartspēļu un izložu organizēšanā;
- 2) veikt azartspēļu un izložu organizētāju licencēšanu, uzraudzību un kontroli;
- 3) veikt preču un pakalpojumu loteriju organizētāju uzraudzību un kontroli;
- 4) izstrādāt ar azartspēļu un izložu organizēšanu saistītu normatīvo aktu projektus;
- 5) nodrošināt azartspēļu un izložu tirgus sistemātisku uzskaiti un statistisku analīzi;
- 6) reģistrēt azartspēļu automātus un iekārtas un sniegt valsts un pašvaldību institūcijām azartspēļu un izložu nodokļa administrēšanai nepieciešamās ziņas;
- 7) nodrošināt vienotās azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmas darbību, izmantojot tiešsaistes datu apmaiņu ar azartspēļu organizētājiem;
- 8) veikt azartspēļu pakalpojumu sniedzēju licencēšanu, uzraudzību un kontroli;
- 9) uzturēt no azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteiktu personu reģistru, veikt minētajā reģistrā iekļauto personu lieguma izpildes kontroles un uzraudzības pasākumus.

1.3. Iestādes darbības virzieni un mērķi, īstenojot valsts budžeta programma

Inspekcijas darbības mērķi nosaka Finanšu ministrijas (FM) darbības un attīstības stratēģijā 2020.–2024. gadam iekļautais **politikas mērķis** – caurskatāmas, legālas azartspēles un izlozes

Latvijā, nodrošinot sabiedrības interešu un tiesību aizsardzību. No šī izriet arī **Inspekcijas stratēģiskie mērķi**:

- mērķtiecīga nozares uzraudzības politika;
- mazināti personu atkarības riski no azartspēlēm un izlozēm;
- uz risku analīzi balstīti kontroles pasākumi un nelicencētās interaktīvās vides ierobežošana;
- samazināts administratīvais slogs gan komersantiem, gan Inspekcijas amatpersonām.

Inspekcija tiek finansēta valsts pamatbudžeta Finanšu ministrijas budžeta programmas „Uzraudzība un kontrole” apakšprogrammas 39.02.00 „Izložu un azartspēļu organizēšanas un norises uzraudzība” ietvaros. Programmas (apakšprogrammas) mērķis: nodrošināt valsts uzraudzību un kontroli, īstenojot valsts politiku izložu, azartspēļu un preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas jomā, veicināt jomu regulējošo normatīvo aktu prasību atbilstību ES valstu efektīvai praksei, kā arī uzraudzīt un kontrolēt šo normatīvo aktu prasību ievērošanu.

Likumā noteikto uzdevumu veikšanai, kā arī pastāvīgas uzraudzības un kontroles pasākumu nodrošināšanai Inspekcijai 2020. gadā saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2020. gadam” resursi izdevumu segšanai bija 810 159 *euro*, t. sk. budžeta dotācija 804 554 *euro* un plānotie ieņēmumi no sniegtā maksas pakalpojuma par azartspēļu iekārtu identifikācijas numuru izsniegšanu 5605 *euro*.

1.4. Prioritātes un galvenie uzdevumi 2020. gadā

1. Elektronisko sakaru komersantu (ESK) darbības uzraudzība nelicencētu interaktīvo azartspēļu un izložu piekļuves ierobežošanā. (Izveidota sistēma, kuras izmantošana kontroles pasākumu veikšanā pie ESK Inspekcijai piešķirtajos piekļuves punktos ļaus ātri un efektīvi pārbaudīt, kā elektronisko sakaru komersanti pilda IAUI pieņemtus lēmumus par nelicencēto vietņu bloķēšanu, automatizējot pieprasāmās informācijas meklēšanu un saglabāšanu. Sistēmas izmantošana būtiski palielinās pārbaūžu efektivitāti, ņemot vērā IAUI cilvēkresursu kapacitāti.)

2. Sabiedrības informētības veicināšana par azartspēļu ietekmi uz indivīdu un sabiedrību kopumā. (Pašatteikušos personu reģistrs, bukleti, brošūras, psihologa konsultācijas.)

3. Inspekcijas darbības spēju stiprināšana, ieskaitot procesu modernizēšanu, pilnveidošanu un uz risku izvērtējumu balstītu nozares kontroli. (Inspekcijas kapacitātes stiprināšana finanšu uzraudzības, interaktīvo azartspēļu un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas (NILLTPFN) jomā.)

4. Pilnveidots interaktīvo azartspēļu un izložu organizēšanas tiesiskais regulējums, nosakot vienotus un vienveidīgus principus interaktīvo azartspēļu un izložu ieņēmumu uzskaitē un informācijas apmaiņā ar Valsts ieņēmumu dienestu (VID).

5. Pilnveidots Preču un pakalpojumu loteriju likuma regulējums, vienkāršojot dokumentu iesniegšanas un lēmuma saņemšanas procesu, kā arī samazinot administratīvo slogu organizētājiem un Inspekcijai. (Samazināts iesniedzamo dokumentu daudzums, pāreja uz e-dokumentiem, termiņu saīsināšana.)

6. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā prioritāte – nepārtraukta likuma subjektu iekšējās kontroles sistēmas kvalitātes paaugstināšana attiecībā uz proliferācijas finansēšanas identifikāciju.

2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Atbilstoši Finanšu ministrijas darbības un attīstības stratēģijai 2020.–2024. gadam Inspekcijas kompetencē ir īstenot politikas mērķi – caurskatāmas, legālas azartspēles un izlozes Latvijā, nodrošinot sabiedrības interešu un tiesību aizsardzību. Minētā darbības joma nodrošina Valdības rīcības plāna 15.1.; 16.2.; 16.4.; 16.5. punktu izpildi. 2020. gadā īpaša uzmanība vērsta uz spēlētāju aizsardzības un atbalsta pasākumu stiprināšanu, kā arī nelicencētā interaktīvo azartspēļu piedāvājuma ierobežošanu.

Normatīvajos aktos noteikto uzdevumu veikšanai, kā arī pastāvīgas uzraudzības un kontroles pasākumu nodrošināšanai Inspekcijai 2020. gadā saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2020. gadam” resursi izdevumu segšanai sastādīja 810 159 *euro*, t. sk. budžeta dotācija 804 554 *euro* un plānotie ieņēmumi no sniegtā maksas pakalpojuma par azartspēļu iekārtu identifikācijas numuru izsniegšanu (turpmāk – maksas pakalpojums) 5605 *euro*.

Inspekcijai piešķirtā valsts finansējuma izlietojumu pa izdevumu posteņiem 2020. gadā un salīdzinot ar 2019. gadu skatīt 1. tabulā.

1. tabula

Inspekcijai piešķirtais valsts budžeta finansējums un tā izlietojums 2019.–2020. gadā

(*euro*)

Nr. p. k.	Finansiālie rādītāji	2019. gadā (faktiskā izpilde)	2020. gadā	
			apstiprināts tāmē	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	769 120	766 803	757 514
1.1.	Dotācijas	763 605	755 682	755 682
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	5 515	11 121	1 832
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	752 421	766 803	734 762
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	680 294	734 818	703 965
2.1.1.	kārtējie izdevumi	680 294	734 818	703 965
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0

2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	72 127	31 985	30 797

Savas darbības nodrošināšanai un noteikto funkciju veikšanai Inspekcija nesaņem ārvalstu finanšu palīdzību, ziedojumus vai dāvinājumus. Inspekcija nav saņēmusi valsts aizdevumus, nav veikusi un pasūtījusi pētījumus, tai nav finanšu saistību.

Informācija par Inspekcijas budžeta rādītājiem:

- faktiskie izdevumi 734 761,60 *euro*, t. sk. uzturēšanas izdevumi 703 965,01 *euro* un izdevumi kapitālieguldījumiem 30 796,59 *euro*, kas kopumā veido 96 % no plānotajiem izdevumiem;
- neizlietotie budžeta asignējumi 22 752,18 *euro*, t. sk. 21 759,19 *euro* preču un pakalpojumu apmaksai;
- faktiskie ieņēmumi par maksas pakalpojuma sniegšanu 1831,78 *euro*, kas ir 33 % no plānotā apjoma. Neizpilde skaidrojama ar Covid-19 pandēmijas ietekmi, kad ilgā laika periodā tika slēgtas spēļu vietas, kas samazināja komersantu darbības rentabilitāti un iespējas atjaunot azartspēļu automātu piedāvājumu;
- ieplānotie 2019. gada maksas pakalpojuma ieņēmumi 5516 *euro* apmērā netika izlietoti un pilnā apjomā ir pārcelti uz deponēto kontu.

Covid-19 pandēmijas ietekmē 2020. gadā tika veiktas vairākas apropriācijas pārdales līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem. Papildus tam veikta budžeta pārdales datortehnikas iegādei, lai nodrošinātu attālinātā darba iespējas, kā arī pašatteikušos personu reģistra atsevišķu priekšdarbu veikšanu, lai atbilstoši likumprojektam „Grozījumi Uzturlīdzekļu garantiju fonda likumā” līdz 2021. gada 1. aprīlim veiktu Uzturlīdzekļu garantijas fonda reģistra apvienošanu/saslēgšanu ar pašatteikušos personu reģistru, tā nodrošinot uzturlīdzekļu parādniekiem liegumu piedalīties azartspēlēs un interaktīvajās izlozēs. Ņemot vērā iepriekš norādītās izmaiņas un atbilstoši 2020. gada pēdējai aktuālajai finansēšanas plāna versijai Nr. 6, resursi izdevumu segšanai bija 761 287 *euro*, t. sk. dotācija 755 682 *euro* un ieņēmumi no maksas pakalpojuma 5605 *euro*.

Par izdevumiem, kas ir tieši saistīti ar Covid-19 pandēmiju, ir uzskatāmi 4039,84 *euro* par portatīvo datoru un individuālo aizsarglīdzekļu un dezinfekcijas līdzekļu iegādi.

Būtiskākie finansiāli ietilpīgākie pasākumi Inspekcijas mērķu sasniegšanai bija:

1. Elektronisko sakaru komersantu azartspēļu bloķēšanas sistēmas izveide.
2. Datortehnikas iegāde.
3. Priekšdarbu veikšana pašatteikušos personu reģistra saslēgšanai ar Uzturlīdzekļu garantijas fonda reģistru.
4. Vienotās izložu un azartspēļu uzraudzības informācijas sistēmas funkcionalitātes pilnveidošana.

5. Sabiedrības informēšanas kampaņas.

2.2. Plānotie darbības rezultāti, rezultātu izpildes analīze

Finanšu ministrijas budžeta programmas (apakšprogrammas) 39.02.00 „Izložu un azartspēļu organizēšanas un norises uzraudzība” ietvaros 2020. gadam finansētas šādas prioritātes un darbības aktivitātes:

- interaktīvo azartspēļu darbības uzraudzība un analīze;
- nelegālā interaktīvo azartspēļu un izložu piedāvājuma ierobežošana;
- efektīvāka NILLTPFNL prasību ieviešana un uzraudzība.

2. tabulā apkopots darbības rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izpilde. 2. tabulā ar „PP” apzīmēti jauno politikas iniciatīvu – prioritāro pasākumu ietvaros plānotie uzdevumi, kuru izpilde sīkāk analizēta 2.3. nodaļas 3. tabulā.

2. tabula

Darbības rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izpildes analīze 2020. gadā

Nr. p. k.	Darbības rezultāts	Rādītāja nosaukums	Mērv.	Plānotā vērtība	Izpilde	Izpildes novirze (%)	Piezīmes par izpildi
1. PP	Nodrošināta elektronisko sakaru komersantu uzraudzība	Lēmumi par nelicencētu interaktīvo azartspēļu organizēšanas vietnes piekļuves ierobežošanu	skaits	60	56	-6,7	Amata vieta aizpildīta 03.2020. (skatīt 3. tabulu)
2. PP	Nodrošināta elektronisko sakaru komersantu uzraudzība	Pārbaudes par Inspekcijas lēmumu izpildi un ievērošanu	skaits	40	26	-35,0	- Covid-19 pandēmija un aizliegums veikt klātienēs pārbaudes - Izmaiņas ESK nozares dalībnieku struktūrā, apvienojoties komersantiem
3. PP	Interaktīvo azartspēļu organizēšanas uzraudzības pastiprināšana	Attālinātās, finanšu, azartspēļu organizēšanas platformas un tehniskās pārbaudes	skaits	74	35	-52,7	Amata vieta aizpildīta 09.2020. (skatīt 3. tabulu)

4. PP	Inspekcijas kapacitātes stiprināšana ESK un interaktīvo azartspēļu uzraudzības jomā	Izveidotas amata vietas	skaits	3	3	0	Izpildīts
5. PP	Inspekcijas kapacitātes stiprināšana ESK un interaktīvo azartspēļu uzraudzības jomā	Izdevumi	euro	80 000	33 341	-58,3	Amata vietas aizpildītas 2020. g. martā 2020. g. jūlijā 2020. g. septembrī
6.	Samazināts Latvijā nelicencētu azartspēļu tirgus segments	Pieaugums budžetā no interaktīvo azartspēļu ienākumiem gadā	%	10	4	-60,0	Covid-19 pandēmijas dēļ ārkārtas situācijas laikā no 06.04.2020. līdz 10.06.2020. interaktīvās azartspēles tika aizliegtas
7.	Samazināts Latvijā nelicencētu azartspēļu tirgus segments	Interaktīvo azartspēļu un izložu pārbažu skaits (īpatsvars no kopējā pārbažu skaita)*	%	20	36	+80,5	Būtiska pārpilde Covid-19 ietekmē, prioritātes mainītas atbilstoši situācijai, pastiprināti kontrolējot spēlētāju aizsardzību interaktīvajā vidē
8.	Īstenoti uzraudzības un kontroles pasākumi NILLTPFN jomā	Pārbaudes un apmācības	skaits	88	22	-75,0	Covid-19 ietekmē nav izpildīts plānotais klātienēs pārbažu skaits, spēļu vietas bija slēgtas no 2020. gada 22. marta līdz 9. jūnijam un no 9. novembra līdz 31. decembrim

9.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Kontroles un uzraudzības pasākumi – pārbaudes, kazino inkasācijas, nelegālo interaktīvo azartspēļu tīmekļvietņu bloķēšana	skaits	2128	1650	-22,5	Covid-19 ietekmē nav izpildīts plānotais klātienes pārbažu skaits, spēļu vietas bija slēgtas no 2020. gada 22. marta līdz 9. jūnijam un no 9. novembra līdz 31. decembrim
10.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Izsniegtās (pārreģistrētās) licences	skaits	423	438	+3,5	Tajā skaitā 419 licences ar nodevu un 4 jaunas interaktīvās azartspēļu licences un 15 momentloteriju pārreģistrēšanas licences bez nodevas
11.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Ieņēmumi no izložu un azartspēļu nodevas valsts pamatbudžetā	euro	3628020	3626097	-0,1	Neizpilde 1923 euro saistīta ar decembra beigās pieņemto lēmumu par Straumētāju licences izsniegšanu, nodeva samaksāta janvārī
12.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Izsniegtie azartspēļu iekārtu identifikācijas numuri	skaits	500	138	-72,4	Ilgstošas azartspēļu vietu slēgšanas dēļ nav iespējas un nepieciešamības atjaunot azartspēļu iekārtas
13.	Preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas licencēšana, uzraudzība un kontrole	Kontroles un uzraudzības pasākumi – pārbaudes un dalība izlozēs	skaits	200	148	-26,0	Neizpilde saistīta ar ierobežojumiem komersantu darbībā, kā arī attālinātā darba nosacījumi
14.	Preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas licencēšana, uzraudzība un kontrole	Izsniegtās preču un pakalpojumu loteriju atļaujas	skaits	600	514	-14,3	Samazinājies preču un pakalpojumu loteriju skaits, jo daudzi komersanti apturējuši darbību vai slēgti

15.	Preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas licencēšana, uzraudzība un kontrole	Ieņēmumi no preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas nodevas valsts pamatbudžetā	euro	380000	277721,80	-26,9	Samazinājies preču un pakalpojumu loteriju skaits un piedāvāto laimestu apmērs
-----	---	---	------	--------	-----------	-------	--

* Kopējais pārbažu skaits 441, t. sk. tiešsaistē – 159 jeb 36 %.

Inspekcija uzskata, ka kopumā prioritārā pasākuma ietvaros mērķis ir sasniegts – ir stiprinātas Inspekcijas darbības spējas, papildināts pārbažu loks un tas nostiprinājis azartspēļu organizētājiem pārliecību par Inspekcijas amatpersonu kvalifikācijas prasmēm, izvirzītajām prasībām un nepieciešamību ievērot normatīvo aktu prasības.

Inspekcija norāda, ka iesniegusi FM priekšlikumu prioritārā pasākuma ekonomijas finansējuma pārdalei. Saskaņā ar FM 14.12.2020. rīkojumu Nr. 540 „Par apropriācijas pārdali” tika veikta apropriācijas pārdale 46 150 *euro* apmērā, t. sk. no prioritārā pasākuma „Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas darbības spēju stiprināšana, ieskaitot pakalpojumu un procesu modernizēšanu un pilnveidošanu” 39 000 *euro*, kas ir 48,8 % no kopējā prioritārajam pasākumam piešķirtā finansējuma.

2.3. Pārskata gadā īstenotās jaunās politikas iniciatīvas

Prioritārie pasākumi

Pamatojoties uz iepriekšminēto un apzinoties būtisko darbu apjoma pieaugumu, Inspekcija 2019. gada augustā lūdza Finanšu ministrijai atbalstu, ko arī saņēma, prioritārā pasākuma ietvaros „Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas darbības spēju stiprināšana, ieskaitot pakalpojumu un procesu modernizēšanu un pilnveidošanu”, 2020. gadā, turpmāk saņemot papildu budžeta finansējumu 80 000 *euro* apmērā, tajā skaitā papildu trīs amata vietas Kontroles departamentā, lai īstenotu:

- efektīvāku un savlaicīgu Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma (NILLFPNL) prasību ieviešanu un uzraudzību;
- interaktīvo azartspēļu darbības uzraudzību un analīzi;
- nelegālo azartspēļu un izložu piedāvājuma ierobežošanu.

Vienai amata vietai nepieciešamais finansējums 1. gadā ir 24 580 euro (ieskaitot darba vietas izveidošanu), turpmāk 22 830 euro, kopā trim amata vietām 1. gadā 73 740 euro, turpmāk ik gadu 68 490 euro.

Izsludinot nepieciešamo darbinieku atlasī, nācās sludinājumus publicēt atkārtoti, un faktiski darbinieki tika atlasīti un uzsāka darbu pakāpeniskos termiņos – 2. martā, 13. jūlijā un 14. septembrī.

Inspekcija uzsver, ka kopumā interaktīvās vides un elektronisko sakaru komersantu kontroles un uzraudzības pasākumi 2020. gadā sasnieguši nozīmīgu apjomu, tajā skaitā rādītāji, kas tieši attiecināmi uz prioritārā pasākuma ietvaru.

Prioritāro pasākumu īstenošanai apstiprinātos plānotos rādītājus un to izpildes analīzi, izvērtējot gan iestādes veiktā pasākuma kopējo rezultātu, gan izdalot tieši prioritārā pasākuma ietvaru, var apskatīt 3. tabulā.

3. tabula

Prioritāro pasākumu īstenošanai apstiprinātie rezultatīvie rādītāji 2020. gadā

	Darbības rezultāts	Rādītāja nosaukums	Plānots	Faktiski	Izpilde (%)
1.	Nodrošināta elektronisko sakaru komersantu uzraudzība	Lēmumi par nelicencētu interaktīvo azartspēļu organizēšanas vietnes piekļuves ierobežošanu (skaits)*	60	56	93,3
		Kopā iestādē (skaits)	120	549	457,5
2.	Nodrošināta elektronisko sakaru komersantu uzraudzība	Pārbaudes par Inspekcijas lēmumu izpildi un ievērošanu (skaits)*	40	26	65,0
		Kopā iestādē (skaits)	40	26	65,0
3.	Interaktīvo azartspēļu organizēšanas uzraudzības pastiprināšana un pilnveidošana	Attālinātās, finanšu, azartspēļu organizēšanas platformas un tehniskās pārbaudes (skaits)*	74	35	47,3
		Kopā iestādē (skaits)	114	159	139,4
4.	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pasākumu pilnveidošana	Veiktas NILLTPFN likuma subjektu apmācības un pārbaudes (skaits)*	-	13	-
		Kopā iestādē (skaits)	88	13	14,8

* Rādītājs prioritārā pasākuma ietvaros.

1. rādītājs

Nelegālo vietņu bloķēšana ir bijusi nozīmīga prioritāte, piesaistot tam maksimāli iespējamus resursus, tajā skaitā nekavējoties apmācot un iesaistot tajā 2. martā darbu uzsākušo Kontroles departamenta vecāko inspektoru A. Senkanu. Prioritārā pasākuma ietvaros jaunais darbinieks sagatavojis 56 no 60 plānotiem lēmumiem. Rēķinot proporcionāli nostrādātajam laika periodam, plānoti 50 lēmumi (60 gadā), faktiski ir 56 lēmumi. Neizpildes iemesls ir tas, ka darbinieks pienākumu pildīšanu Inspekcijā uzsāka ar 1. martu. Kopumā 2020. gadā pieņemti 549 lēmumi par nelicencētu vietņu bloķēšanu (plānots – 120 lēmumi), kas attiecas uz 135 juridiskajām personām, lēmumos uzdots bloķēt 557 domēnus, kas ir 31,5 % no kopējā bloķēto domēnu skaita, kopš 2014. gada 1. augusta, kad stājās spēkā šādas likuma normas. Vienlaikus ar nelicencēto vietņu bloķēšanas pasākumiem tika organizētas ESK pārbaudes to pakalpojumu sniegšanas vietās,

lai pārliecinātos par bloķēšanas pieprasījumos norādīto vietņu nepieejamības nodrošināšanu. Jāatzīmē, ka pārbaudes laikā inspektori pārliecinās ne tikai par pēdējā pieprasījumā norādīto vietņu nepieejamību, bet pārbauda visu Inspekcijas tīmekļvietnē publicēto bloķēto vietņu pieejamību.

2. rādītājs

Kopumā veiktas 26 elektronisko sakaru komersantu pārbaudes (plānots – 40 pārbaudes). Pēc Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (SPRK) datiem, TOP 42 ESK apkalpo ap 90 % mājsaimniecību (~1 209 650 klientu). 2019. gada beigās un 2020. gadā kopā pārbaudītie 32 ESK, t. sk. mobilie operatori, apkalpo ap 85 % no visām mājsaimniecībām (~1 177 806 klienti). ESK ir ļoti atsaucīgi sadarbībā, un pārbaudēs būtiski pārkāpumi vai ļaunprātīga vēlēšanās pārkāpt likumu nav konstatēti. Norādītos trūkumus novērš nekavējoties. Lielākā problēma, ja ir iespējams tomēr spēlēt, ir dažādas spēlētāju izmantotās lietotnes, azartspēļu operatoru sniegtā informācija saviem klientiem, kā pieslēgties operatora VPN tīkliem un azartspēļu organizētāju pastāvīgā rīcība, mainot IP adreses, izmantojot „peldošās” adreses un citus IT risinājumus.

Rezultatīvais rādītājs par elektronisko sakaru komersantu pārbaudēm skaitliski nav sasniegts, ko ietekmēja Covid-19 pandēmija ar aizliegumu veikt fiziskas pārbaudes, kā arī izmaiņas elektronisko sakaru komersantu tirgū, iezīmējot komersantu reorganizāciju, tiem apvienojoties.

Inspekcija papildus norāda, ka, veicot ESK pārbaudes, Inspekcijas amatpersonas konstatēja, ka nepieciešams mainīt rezultatīvā rādītāja vērtību, turpmāk plānotajā rādītājā ietverot nevis pārbažu skaitu, bet pārbaudīto un atbilstīgo mājsaimniecību īpatsvaru kopējā elektronisko sakaru komersantu apkalpoto mājsaimniecību apjomā. Šāds rezultatīvais rādītājs tika iekļauts Inspekcijas stratēģijas 2021.–2023. gadam projektā.

3. rādītājs

Izvērtējot 3. rādītāja izpildi, jāuzsver, ka papildu darbinieku piesaiste deva iespēju veikt specializētas interaktīvo azartspēļu operatoru darbības pārbaudes. 2020. gadā kopumā tika plānotas 114 pārbaudes, faktiski īstenotas 159 pārbaudes. Papildus 113 regulārajām ikmēneša interaktīvo vietņu pārbaudēm, lai novērtētu normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu, 2020. gadā veiktas arī specializētās pārbaudes. Tas disciplinē azartspēļu operatorus, padziļināti ļauj sekot operatoru rīcībai, komunicējot ar klientiem, un salīdzināt operatoru datubāzēs iegūtos datus ar operatīvās darbības atskaitēs norādītajiem. Ievērojot Covid-19 pandēmijas laika ierobežojumus un lai nodrošinātu, ka azartspēļu klienti netiek iesaistīti azartspēlēs pārmērīgi, Inspekcija izvirzīja mērķi veikt padziļinātas pārbaudes, kā interaktīvo azartspēļu operatori nodrošina normatīvajos aktos noteiktos atbildīgas spēles principus. Ar šo mērķi veiktas 18 pārbaudes, no kurām četros gadījumos konstatēta neatbilstība prasībām, komersantiem izteikts brīdinājums un veikta atkārtota pārbaude. Laika posmā, kad tika aizliegta arī interaktīvo azartspēļu pakalpojumu sniegšana iedzīvotājiem, tika veiktas 12 pārbaudes par licences darbības apturēšanas lēmuma ievērošanu. Minētais mērķis tiks izvirzīts arī turpmākajā periodā, īpaši laikā, kad noteikts ārkārtas stāvoklis, māsēde un daudzas personas ir dīkstāvē, kas var pastiprināt risku pastiprināti spēlēt azartspēles. Veiktas 10 pārbaudes par piedāvāto spēļu noteikumu atbilstību Inspekcijā apstiprinātajiem noteikumiem. Septiņos gadījumos izteikts brīdinājums apturēt to spēļu piedāvājumu, kuru sertifikāti vēl Inspekcijā nav apstiprināti. Papildus darbības atbilstības pārbaudēm veiktas trīs pārbaudes, kur analizēti visu interaktīvo azartspēļu operatoru sistēmās pieejamie dati un tie salīdzināti ar datiem, ko azartspēļu organizētāji iesniedz ceturkšņa pārskatos. Nozīmīgas novirzes nevienā gadījumā nav konstatētas. Interaktīvo azartspēļu organizētāju pārbaudes prioritārā pasākuma ietvaros tika plānotas 74, faktiski no jauna piesaistītais darbinieks uzsāka darba gaitas Inspekcijā tikai septembrī, tāpēc faktiski veiktas 35 pārbaudes.

4. rādītājs

Kā jau norādīts iepriekš, plānā iekļauto uzdevumu apjoma savlaicīgu un pilnīgu izpildi ietekmēja vairāki faktori. Prioritārā pasākuma ietvaros amata vieta tika nokomplektēta tikai 13. jūlijā, papildus tam nepieciešams laiks arī jauna darbinieka apmācībai. Plānoto rādītāju neizpilde ir skaidrojama ar ārkārtas situācijas ieviešanu, kuras rezultātā ilgstoši tika apturēta klātienēs azartspēļu organizēšana un klātienēs kontroles pasākumi bija ierobežoti. Inspekcija ir izstrādājusi iekšējos pārbaudes kārtības noteikumus, kuros nostiprināja neklātienēs pārbaudes statusu, kā rezultātā 2021. gadā tiks piemērota gan klātienēs, gan neklātienēs pārbaudžu metodika NILLTPFN jomā.

Pārējās prioritātes

Inspekcija jau 2019. gada 14. jūnijā bija lūgusi piešķirt finansējumu prioritārajiem pasākumiem 2020. gadam:

- nelicencēto interaktīvo azartspēļu vietņu bloķēšanas pēcpārbaudes sistēmas izveidei, lai automatizētu ESK pieprasāmās informācijas meklēšanu un saglabāšanu – 17 424 *euro* apmērā 2020. gadā;
- sabiedrības informētības pasākumu nodrošināšanai, Inspekcijas komunikācijas ārpakalpojumu nodrošināšanai – 23 280 *euro* apmērā katru gadu.

Atbilstoši minētā prioritārā pasākuma izpildē plānotajam veikts iepirkums un noslēgts līgums Nr. IAUI L-2020/9 „Elektronisko sakaru komersantu azartspēļu bloķēšanas atskaites rīka (ESKABAR) izstrāde”, kas būtiski atvieglos ESK pārbaudes procesa veikšanu, izvairoties no manuālām darbībām un nepieļaujot cilvēciskas kļūdas.

2020. gadā noslēgts ārpakalpojuma līgums par komunikācijas pakalpojumu nodrošināšanu saziņai ar medijiem un sabiedrību ar SIA „Aģentūra Fauna”. Līdz šim komunikācijas pasākumi bija Inspekcijas priekšnieka pienākumu ietvarā, kas aizņēma ļoti daudz laika. Pārskata periodā Inspekcija īstenojusi gan aktīvu, gan reaktīvu komunikāciju sabiedrības, azartspēļu spēlētāju un viņu tuvinieku, kā arī nozares pārstāvju informēšanai. Ņemot vērā gada laikā divreiz izsludināto ārkārtējo situāciju un azartspēļu zāļu un tiešsaistes azartspēļu slēgšanu martā–jūnijā, komunikācijas aktivitātes pielāgotas un organizētas atbilstoši situācijai. 4. ceturksņa laikā īstenota plašāka reklāmas un publicitātes kampaņa par pašatteikušos personu reģistru un citām atbalsta iespējām azartspēļu spēlētājiem. Izveidotā sadarbība bijusi ļoti sekmīga un nodrošinājusi regulāru Inspekcijas viedokļa paušanu, kā arī veicinājusi sabiedrības informētību par azartspēļu pārliekas spēlēšanas radīto risku ietekmi uz personu un valsti kopumā, izveidots Inspekcijas *Facebook* kots un *YouTube* kanāls nepastarpinātai komunikācijai ar iedzīvotājiem.

2.4. Inspekcijas sniegtie publiskie pakalpojumi

Inspekcijas sniegtie bezmaksas **pakalpojumi** ir publicēti Inspekcijas tīmekļvietnē un ievietoti valsts pakalpojumu katalogā vietnē *latvija.lv* atbilstoši Ministru kabineta 2017. gada 4. jūlija noteikumos Nr. 399 „Valsts pārvaldes pakalpojumu uzskaites, kvalitātes kontroles un sniegšanas kārtība” paredzētajai kārtībai.

Inspekcijas sniegtie pakalpojumi 2020. gadā

Pakalpojums	Pakalpojuma pieteikšanas skaits pa kanāliem							Pakalpojumu izpildes kavējumu skaits	Sūdzību skaits par pakalpojumu
	Kopā pieteikumi	Klātienē	Neklātienē						
			kopā	pasts	elektroniski	telefoniski			
Personas iekļaušana pašatteiktu personu reģistrā	14 666	546	14 120	X	14 120	X	0	0	
Azartspēļu iekārtu identifikācijas numuru izsniegšana	7	0	0	0	7	X	0	0	
Azartspēļu organizēšanas licences izsniegšana vai pārreģistrācija	17	0	0	0	17	X	0	0	
Azartspēļu organizēšanas vietu (kazino, spēļu zāle, bingo zāle, totalizatora likmju pieņemšanas vieta) licences izsniegšana vai pārreģistrācija	391	0	0	0	391	X	0	0	
Azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licences izsniegšana vai pārreģistrācija	5	0	0	0	5	X	0	0	
Preču un pakalpojumu loteriju atļauju izsniegšana	514	0	0	0	514	X	0	0	
Izložu licences izsniegšana valsts mēroga izlozēm, t. sk. interaktīvajām izlozēm, un momentloterijām	15	0	15	0	15	X	0	0	
Psihologa konsultāciju sniegšana azartspēļu un izložu spēlētājiem	304	233	71	X	71	X	0	0	

Kā redzams 4. tabulā, lielākā daļa Inspekcijas sniegto pakalpojumu tiek nodrošināti attālinātā (neklātienē) veidā. Objektīvu iemeslu dēļ 546 (3,7 %) iesniegumi pašatteikušos personu reģistram saņemti klātienē Inspekcijā, tajā skaitā Azartspēļu un izložu likums paredz iespēju personai iesniegumu iesniegt personīgi, kas ir arī izmantots.

Otra grupa pakalpojumu, kurā arī personas labprātāk izmanto tiešo kontaktu, ir psihologa konsultāciju sniegšana azartspēļu spēlētājiem. Klātienē konsultāciju ar psihologu izvēlējās 71 klients jeb 23,3 % no visiem interesentiem.

Visi pakalpojumi, kas saistīti ar dažādu lēmumu, atļauju, licenču piešķiršanu vai apstiprināšanu, nodrošināti attālināti – elektroniskā veidā.

2.5. Inspekcijas darbības citas aktualitātes 2020. gadā

Nelegālo interaktīvo azartspēļu ierobežošanas papildu pasākumi

2020. gadā būtisks Inspekcijas darbu apjoms saistāms ar 2019. gada 3. aprīlī Saeimā apstiprinātajiem grozījumiem Elektronisko sakaru likumā, Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likumā un Azartspēļu un izložu likumā. Izvērtējot esošā nelicencēto interaktīvo azartspēļu piedāvājuma apjomu, pēc Inspekcijas rīcībā esošās informācijas, joprojām pastāv liels nelegālo interaktīvo azartspēļu piedāvājums – 2017. gadā nelicencēto azartspēļu īpatsvars kopējā apgrozījumā bija 51,4 %, 2019. gadā – 38,3 %. Pēc iepriekšminēto likumu grozījumu apstiprināšanas tika apzināts uzraugāmo subjektu skaits un daudzveidība (SPRK tīmekļvietnē 2019. gada maijā reģistrēts apmēram 220 elektronisko sakaru komersantu, kas nodrošina interneta pieslēgumu Latvijas mājāsaimniecībām). Grozījumi normatīvajos aktos paredzēja pienākumu nosūtīt pieprasījumus kredītiestādēm un maksājumu iestādēm ar norādījumu atteikt maksājumus uz konstatētām nelicencētām vietnēm, kā arī organizēt sadarbību ar Valsts ieņēmumu dienestu par datu apmaiņu, ko kredītiestādes un maksājumu iestādes būs nosūtījušas VID, informējot par personām, kas veikušas maksājumus nelicencētiem azartspēļu organizētājiem.

Licencēto interaktīvo azartspēļu licenču skaita pieaugums un to kontroles pasākumi

Aktīvi attīstās licencēto interaktīvo azartspēļu operatoru spēļu un pakalpojumu piedāvājums, kā arī tiek izsniegtas jaunas licences. 2019. gadā Latvijā darbojās deviņi licencēti interaktīvo azartspēļu operatori, 2020. gada beigās – 13 operatori. Lai veiktu kontroles un uzraudzības pasākumus un izskatītu spēlētāju pretenzijas, pastāvīgi kāds no Kontroles departamenta inspektoriem sadarbībā ar Finanšu analīzes un administratīvā nodrošinājuma nodaļas speciālistiem seko interaktīvo azartspēļu operatoru darbībai un to finanšu plūsmam. Papildus tam 2019. gada 2. oktobrī Valsts kontroles revīzijas Nr. 2.4.1-23/2018 procesā Inspekcija saņēmusi ieteikumu pilnveidot interaktīvo azartspēļu un izložu organizēšanas uzraudzības tiesisko regulējumu, nosakot vienotus principus interaktīvo azartspēļu ieņēmumu un izdevumu uzskaitē un izvērtējot iespēju mazināt administratīvo slogu nodokļu maksātājiem.

Pašatteikušos personu reģistra izveide

No 2020. gada 1. janvāra, lai aizsargātu sabiedrības intereses un fizisko personu tiesības, uzsākta vienotā no azartspēlēm pašatteikušos spēlētāju reģistra darbība, kura nodrošināšanai nepieciešama pastāvīga sistēmas administratora uzraudzība. Jāuzsver, ka grozījumi Azartspēļu un izložu likumā, kas noteica pašatteikušos personu reģistra izveidi, tika pieņemti tikai 2019. gada 3. aprīlī, un bija ļoti maz laika, lai nodrošinātu šī uzdevuma izpildi noteiktajā kvalitātē un termiņā.

Inspekcijas sākotnējā aplēsē, ka reģistrā būs iekļauts 4000 personu, izrādījās neatbilstoša realitātei. Jau 2020. gada sākumā personu aktivitāte iekļaut sevi reģistrā izrādījās ļoti augsta. 2020. gada 31. decembrī reģistrā bija iekļautas 14 666 personas, t. sk. vairāk nekā 1300 iesniegumu tika saņemti fiziski Inspekcijas lietvedībā. Papildus tam reģistrs ietver nepieciešamību nodrošināt visus ar tā administrēšanu saistītos jautājumus, kā arī atbildēt uz iesniegumiem, kas saistīti ar reģistru.

Inspekcija reģistra administrēšanu kā jaunu uzdevumu iekļāvusi viena jaunā darbinieka, kas ir atbildīgā persona par reģistru, darba pienākumos.

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas pasākumi

Inspekcija un tās uzraudzībā esošie komersanti ir Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma subjekti, uz kuriem attiecas *Moneyval* efektivitātes un tehniskās atbilstības novērtējuma procesā konstatēto trūkumu novēršana un novērtējuma ietvaros izteikto rekomendāciju ieviešana atbilstoši 29.09.2020. MK rīkojumā Nr. 576 „Pasākumu plāns noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai laikposmam no 2020. līdz 2022. gadam” noteiktajiem uzdevumiem. 2020. gadā ir pilnveidota nozares apdraudējumu un ievainojamības risku noteikšanas un profilēšanas matrica:

- identificēti augstākā riska likuma subjekti, tai skaitā ņemot vērā valstij un nozarei piemītošos noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas (turpmāk – NILLTPF) riskus;

- noteikts likuma subjekta riska profils, tostarp iekšējās kontroles sistēma un tam piemītošie NILLTPF riski;

- analizēts subjektu skaits nozarē, kā arī to sniegtie pakalpojumi.

Sakarā ar Covid-19 izplatību valstī un ārkārtas situācijas izsludināšanas dēļ laika periodā no 22. marta līdz 9. jūnijam un no 9. novembra līdz 31. decembrim tika slēgtas klātienēs azartspēļu organizēšanas vietas, kā arī no 8. aprīļa līdz 9. jūnijam tika slēgtas interaktīvo azartspēļu vietas, tādējādi Inspekcija novirzīja savus resursus iekšējo normatīvo aktu un vadlīniju NILLTPFN jomā aktualizēšanai. Pilnveidotas iekšējās procedūras un vadlīnijas NILLTPF novēršanas uzraudzībā, ņemot vērā klātienēs un neklātienēs pārbaudēs konstatētos faktus un būtiskākās neatbilstības:

- pārskatītas un aktualizētas „Starptautisko un nacionālo sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas izveides vadlīnijas kapitālsabiedrībām, kas saņēmušas licenci azartspēļu un izložu organizēšanai”;
- pilnībā pārstrādātas vadlīnijas „Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas izveides vadlīnijas azartspēļu un izložu organizētājiem” un prezentētas azartspēļu un izložu organizētājiem;
- īpaša uzmanība veltīta klientu izpētes procesa pilnveidošanai par darījumiem virs 2000 euro;
- balstoties uz nozares specifiskiem riskiem, aktualizēti riska indikatori un „sarkanie karogi” aizdomīgiem darījumiem.

Inspekcijas Kontroles departamenta amatpersonas izpildīja šādus sadarbības pasākumus:

- 1) veica azartspēļu un izložu organizēšanas NILLTPFN sektora riska novērtējumu, sniedzot informatīvos materiālus Finanšu izlūkošanas dienestam, kā arī piedaloties Nacionālā riska novērtējuma (2017.–2019. g.) izstrādē;

- 2) iesaistījās starptautiskā sadarbībā ar kaimiņvalstīm NILLTPFN jomā, kas palīdzēja veikt visaptverošus secinājumus attiecībā uz azartspēļu organizētāja struktūru un patiesā labuma guvēju;
- 3) prezentēja azartspēļu un izložu sektora NILLTPFN sistēmu US Treasury pārstāvjiem;
- 4) piedalījās vairāku normatīvu aktu grozījumu apspriešanā un saskaņošanā NILLTPFN jomā.

2021. gadā Inspekcija plāno atjaunot virkni vadlīniju azartspēļu un izložu organizētājiem vienotas sektora NILLTPFN likuma interpretācijas veicināšanai un vadlīniju aktualizēšanai saskaņā ar spēkā esošajiem normatīviem aktiem. Pamatojoties uz pastāvošo situāciju pasaulē un valstī un lielu ieinteresētību interaktīvo azartspēļu organizēšanā, plānots pilnveidot NILLTPFN neklātienēs pārbaudes kārtību.

Psiholoģiskais atbalsts

Inspekcijas uzdevums ir ne vien azartspēļu un izložu organizēšanas uzraudzība, bet arī ar tām saistīto iespējamo sociālo risku mazināšana. Inspekcijas uzturētais pašatteikušos personu reģistrs 2020. gadā devis iespēju vairāk nekā 14 600 personām izvairīties, atturēt sevi no azartspēļu un interaktīvo izložu pārmērīgas spēlēšanas. Papildus pieejamais Inspekcijas nodrošinātais instruments azartspēļu radīto problēmu pārvarēšanai ir bezmaksas psiholoģiskais atbalsts tiem, kuri apzinās un vēlas cīnīties ar pārmērīgu tieksmi spēlēt azartspēles. Sākot ar 2019. gada 1. jūliju, Inspekcijā izveidota sertificēta psihologa konsultanta amata vieta. Kopā ar sertificētu speciālistu azartspēļu spēlētājs un viņa tuvinieki var saņemt iedrošinājumu, atbalstu un ieteikumus, lai mērķtiecīgi un efektīvi risinātu problēmas.

2020. gadā sniegtas 304 sertificēta psihologa konsultācijas, kā arī nodrošinātas 249 konsultatīvas sarunas ar spēlētājiem, saņemot iesniegumu par iekļaušanos pašatteikušos personu reģistrā, organizētas 10 atbalsta grupas spēlētājiem, kuri sevī saskata atkarības problēmas. Novadīti semināri Salacgrīvas, Alojās, Limbažu pašvaldību sociālo darbinieku apmācībai, lekcijas Liepupes pamatskolas 5.–9. klašu audzēkņiem un pedagogiem par atkarību riskiem, Liepājas atkarību profilakses centrā un Talsu Ģimenes atbalsta centrā par atkarību profilaksi.

Covid-19 noteikto ierobežojumu dēļ (attālinātais darbs) psihologa pakalpojumu saņēmēju skaits ir mazāks nekā iepriekšējā periodā, jo, lai gan tika piedāvātas un nodrošinātas attālinātas konsultācijas, izmantojot komunikācijas platformas, tomēr ne visas personas vēlas konsultāciju saņemt attālināti.

Izveidota un pastāvīgi papildināta Inspekcijas tīmekļvietnes sadaļa „Psiholoģiskais atbalsts”, ievietojot informāciju spēlētājiem, viņu tuviniekiem par azartspēļu atkarību, līdztarību, palīdzības iespējām. Izstrādāts informatīvais buklets azartspēļu spēlētājiem un arī atsevišķi tuviniekiem par azartspēļu spēlēšanu, iespējamām sekām, palīdzības iespējām Inspekcijā un citur.

2.6. Iestādes mērķu sasniegšanu kavējošie un veicinošie faktori

Inspekcijas darbību ietekmē dažādi **iekšējie un ārējie riski un faktori:**

- 1) valsts tautsaimniecības un ekonomiskā attīstība;
- 2) azartspēļu un izložu nozares attīstības tempi, tehnoloģiju ietekme uz to attīstību, jaunu spēļu veidu rašanās;
- 3) izmaiņas normatīvajos aktos, kas reglamentē azartspēļu un izložu nozares darbību;

- 4) Inspekcijai piešķirtais budžeta dotāciju apjoms funkciju un uzdevumu nodrošināšanai un izpildei;
- 5) Inspekcijas personāla resursu nodrošinājums un personāla attīstība, kompetence, prasmes, lojalitāte, motivācija;
- 6) Inspekcijas un personāla tehniskais nodrošinājums, tā pietiekamība un kvalitāte;
- 7) Inspekcijas darbības risku izvērtēšanas efektivitāte, lēmumu pieņemšanas kvalitāte un savlaicīgums;
- 8) Inspekcijas darbības likumība un tiesiskums.

Inspekcijas darbību **veicinošie faktori:**

- 1) uzkrātā pieredze un zināšanas izložu un azartspēļu nozares, kā arī preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas uzraudzībā;
- 2) Inspekcijas darbinieki – kvalificēti, izglītoti, ar pieredzi, uz sadarbību vērsti, ar atbildības sajūtu, plaša profila speciālisti, kas spēj un var sasniegt valsts azartspēļu un izložu uzraudzības politikas izvirzītos mērķus un veicināt sabiedrības uzticību labi organizētam un kvalitatīvi uzraudzītam izložu un azartspēļu tirgum;
- 3) pozitīva darba vide un savstarpējā kultūra Inspekcijā;
- 4) laba sadarbība ar valsts pārvaldes un citām iesaistītajām institūcijām – Valsts policiju, VID, Patērētāju tiesību aizsardzības centru, Finanšu un kapitāla tirgus komisiju, Finanšu nozares rodbiedrību;
- 5) teicamas sadarbības iespējas ar ārvalstu kolēģiem – azartspēļu uzraugiem, ekspertiem, testēšanas laboratoriju speciālistiem.

Inspekcijas darbību **ierobežojošie faktori:**

- 1) politiskā nenoteiktība, kavēšanās pieņemt racionālus lēmumus azartspēļu un izložu jomas regulējumā, politisko uzstādījumu maiņas risks, kā rezultātā īsā termiņā jānovērtē plānoto politikas mērķu izmaiņu ietekme uz nozares attīstību un iespējamajiem riskiem, ko var radīt neizvērtēti politiski lēmumi;
- 2) nozares uzraudzības pasākumu pilnveidošanai sagatavoto normatīvo aktu projektu apstiprināšanas kavēšanās;
- 3) attīstoties tehnoloģiju izmantojumam azartspēļu un izložu nozares darbībā, nepieciešams atbilstošs tehniskais nodrošinājums un attiecīgi kvalificēti darbinieki;
- 4) nepietiekama finansējuma risks Inspekcijas IT sistēmu pilnveidošanai;
- 5) nepietiekama sabiedrības izpratne par azartspēļu organizēšanas principiem, Inspekcijas lomu to uzraudzībā un azartspēļu ietekmes riskiem uz sabiedrības locekļiem, it īpaši nepilngadīgajiem un jauniešiem.

2.7. Covid-19 pandēmijas noteiktā ārkārtas stāvokļa ietekme uz iestādes darbību

2020. gadā gan uzraugāmās nozares, gan Inspekcijas darbības kopējos rezultātus un to plānoto uzdevumu izpildi būtiski ietekmēja Covid-19 pandēmijas izplatības mazināšanai noteiktie ierobežojumi:

- azartspēļu vietu slēgšana un darbalika izmaiņas;

- Inspekcijas amatpersonu attālinātais darbs.

Abi šie rādītāji radīja nepieciešamību izvirzīt citas prioritātes un veikt citas aktivitātes. Ņemot vērā, ka Saeimas izdarītie grozījumi Likuma „Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību” 8. un 9. pantā, kas radīja neviennozīmīgi saprotamu turpmāko azartspēļu komersantu rīcību, Inspekcija lūdza skaidrojumu Saeimas Juridiskajam birojam un Tieslietu ministrijai. Pieņemot lēmumu par visu azartspēļu organizēšanas licenču apturēšanu, tika sagatavots Inspekcijas 2020. gada 6. aprīļa lēmums Nr. 161 „Par azartspēļu organizēšanas licenču apturēšanu”. Lai skaidrotu lēmuma būtību un izvairītos no finanšu iestāžu maldīgas izpratnes, ka visi azartspēļu operatori, kam ar šo lēmumu licenču darbība ir apturēta, nav uzskatāmi par nelicencētiem operatoriem un to norēķinu konti un maksājumu identifikatori nav slēdzami, Inspekcija sagatavoja un nosūtīja informatīvu vēstuli Finanšu nozares asociācijai un Finanšu un kapitāla tirgus komisijai.

Atbilstoši Inspekcijas lēmumā Nr. 161 norādītajai iespējai saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 76. un 79. pantu lēmumu var pārsūdzēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas Administratīvajā rajona tiesā, šo iespēju komersanti arī izmantoja. Astoni operatori iesniedza sūdzību Administratīvajā rajona tiesā, četri operatori iesniedza sūdzību Satversmes tiesā, trīs operatori iesniedza sūdzību Konkurences padomei, bet viens (*EnLabs* AB, Zviedrija) iesniedza sūdzību Ministru prezidentam par ārvalstu investīciju aizsardzības pārkāpumiem. Satversmes tiesas spriedums 2020. gada 11. decembrī lietā Nr. 2020-26-0106 noteica, ka „interaktīvo azartspēļu ierobežojums neatbilst samērīguma principam un līdz ar to Covid-19 likuma 9. pants, ciktāl tas nosaka Inspekcijas pienākumu apturēt azartspēļu organizēšanas licences interaktīvajā vidē un (vai) izmantojot elektronisko sakaru pakalpojumu starpniecību, neatbilst Satversmes 1. pantam kopsakarā ar 105. panta pirmo un trešo teikumu”. Jāuzsver, ka Administratīvo tiesvedību izskatīšana turpinās, jo tās bija apturētas līdz Satversmes tiesas sprieduma pasludināšanai.

Kopumā 2020. gadā „zemes” azartspēļu vietas (spēļu zāles, kazino un totalizatora likmju pieņemšanas vietas) bija slēgtas no 22. marta līdz 9. jūnijam (80 dienas) un no 9. novembra līdz 31. decembrim (53 dienas), interaktīvo azartspēļu vietas – no 8. aprīļa līdz 9. jūnijam (63 dienas). Ņemot vērā šo faktu, kā arī to, ka arī Inspekcijas darbs bija jāorganizē distancēšanās/attālinātajā režīmā, tika izdoti rīkojumi par Inspekcijas darba organizāciju ārkārtas situācijas laikā, mainot galvenās prioritātes Kontroles departamenta darbā – veikt visus Kontroles departamenta reglamentā noteiktos pienākumus atbilstoši tiešā vadītāja dotajiem uzdevumiem. Pastiprinātu uzmanību pievērst Azartspēļu kontroles uzraudzības sistēmas monitoringam izlases kārtībā, lai pārlicinātos par azartspēļu vietu darbības pārtraukšanu. Iesaistīt visus Kontroles departamenta darbiniekus interaktīvo nelegālo vietņu monitoringa pasākumos, nelegālo vietņu bloķēšanas pieprasījumu sagatavošanā un elektronisko sakaru komersantu uzraudzības nodrošināšanā.

Pamatojoties uz iepriekšminēto, jāuzsver, ka Covid-19 pandēmijas ietekmē noteiktajā ārkārtas situācijas laikā azartspēļu vietu darbības apturēšana un attālinātā darba nodrošināšanas nosacījumi būtiski ietekmēja Inspekcijas darbu. Liela nozīme ir arī turpmākiem politiskiem lēmumiem par nozares attīstības virzienu – Inspekcijas darbības nākamās prioritātes tiks noteiktas tad, kad Ministru kabinets apstiprinās Azartspēļu un izložu politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam (izskatīts VSS-5, 07.01.2021., TA-2393).

Auditi un revīzijas

2020. gadā FM Iekšējā audita departaments veicis trīs auditus. Viens no tiem bija audits „Iestādē izveidotās atskaitīšanās sistēmas (publiskais pārskats u. c. pārskati) mērķtiecīgums un efektivitāte”. Lai veicinātu Inspekcijas gada publiskā pārskata sagatavošanas un satura kvalitātes pilnveidi un efektīvāku pārskata izstrādes mērķa sasniegšanu augstākā līmenī, audita laikā tika sniegts viens ieteikums ar vidēju prioritāti un seši aicinājumi. Lai novērtētu, vai iestādē pārskatu sagatavošanas jomā tiek veikti administratīvā sloga mazinoši pasākumi, veikts audits „Pārskatu optimizācija”, kura rezultātā Inspekcija aizrādījumus nav saņēmusi. Un gada beigās veikta ikgadējā pārskata gada inventarizācija, kuras laikā konstatēts, ka faktiskais ķermenisko un bezķermenisko lietu apjoms Inspekcijā atbilst grāmatvedības uzskaitēi.

Valsts kontroles revīzijas Inspekcijas kompetences jautājumos 2020. gadā nav veiktas.

Risku vadība

Lai izvērtētu Inspekcijā īstenotās risku vadības aktualitāti un atbilstību risku vadības attīstības tendencēm un labās prakses piemēriem, Inspekcija lūdza konsultāciju FM Iekšējā audita departamentam. Ieteikumu rezultātā tika pārskatīta Rokasgrāmatā noteiktā risku vadības kārtība kontekstā ar Risku reģistrā iekļauto informāciju un secināts, ka kopumā iekšējais regulējums un noteiktie pamatprincipi ir atbilstoši risku vadības teorijai. Inspekcija ņēma vērā iespējas akcentēt, precizēt, skaidrāk definēt atsevišķus risku vadības elementus, kas varētu palīdzēt risku vadības pilnveidē.

Konsultācijas laikā tika izteikts priekšlikums pilnveidot Inspekcijas risku vadību, kas arī tika īstenots, akcentējot iestādes (stratēģisko, funkciju, uzdevumu) mērķu sasniegšanu, jo ir svarīgi, lai iestādes mērķi tiktu definēti pareizi un atbilstoši labās prakses piemēriem. Inspekcija ir sākusi darbu pie jaunas darbības stratēģijas izstrādes, Inspekcijas mērķu, sagaidāmo rezultātu un to rezultatīvo rādītāju sistēmu veidojot, piemērojot SMART principu.

Informācijas tehnoloģiju sistēmu pilnveidošana

Kopumā 2020. gada prioritāte gan informācijas tehnoloģiju (turpmāk – IT) infrastruktūras uzturēšanā, gan darbinieku tehniskajā nodrošinājumā bija vērsta uz attālinātā darba organizēšanu valstī noteikto ierobežojumu laikā, lai nodrošinātu nepārtrauktu Inspekcijas darbību un pakalpojumu sniegšanu/klientu apkalpošanu.

Lai uzlabotu un nodrošinātu Inspekcijas IT infrastruktūras drošu un nepārtrauktu funkcionēšanu, 2020. gada 2. ceturksnī tika veikts Inspekcijas IT infrastruktūras pilns audits, ko veica SIA „OSS Networks”, pamatojoties uz 2020. gada 18. jūnija līgumu.

Audita rezultāti tika apkopoti noslēguma ziņojumā, kurā cita starpā tika konstatēts, ka nepieciešams pārskatīt un būtiski uzlabot esošo IT infrastruktūras pakalpojumu, ko veic SIA „MeSolutions”. Audita secinājumos tika norādīts, ka Inspekcijai ir jāspēj pārliecināties par to, vai uzņēmumam ir pietiekami resursi IT ārpakalpojuma nodrošināšanā, lai nodrošinātu infrastruktūras nepārtrauktu darbu, īpaši pievēršot uzmanību kritiski svarīgo informācijas sistēmu apkalpošanai un problēmu novēršanas termiņam. Tika arī konstatēts, ka Inspekcijā izmantotajai *Exchange Server 2010* e-pasta servera programmatūrai dzīves cikls beigsies 2020. gada 13. oktobrī, un pēc šī datuma kompānija *Microsoft* vairs nesniegs tai atbalstu, kā arī neizlaidīs drošības atjauninājumus.

Inspekcija, ņemot vērā audita ziņojumā konstatēto, līdzšinējo sadarbību ar esošo IT uzturētāju

un to, ka 2020. gada 31. decembrī beidzās līgums ar to, 2020. gada trešajā ceturksnī izsludināja iepirkuma procedūru par IT infrastruktūras uzturēšanas līguma noslēgšanu uz diviem gadiem. Pēc iepirkuma rezultātiem kā atbilstošākais tika atzīts SIA „Latnet” iesniegtais piedāvājums. Līgums par IT uzturēšanu tika noslēgts 2020. gada 28. decembrī.

Līguma izpildē kā galvenās prasības ir iekļauta auditā konstatēto nepilnību novēršana. Papildus tam Inspekcija pārskatīja esošo balss sakaru pakalpojumu organizēšanu un veica izmaiņas pakalpojumu sniedzēju izvēlē ar mērķi nodrošināt attālinātā darba iespējas visiem Inspekcijas darbiniekiem.

2020. gadā visi Inspekcijas darbinieki ir tikuši nodrošināti ar iespēju strādāt attālināti, veicot gan sakaru iekārtu, gan datortehnikas iepirkumus, ņemot vērā arī IT infrastruktūras audita laikā konstatēto. Tika pārtrauktas tādu iekārtu un sistēmu darbības, kuru tehniskais atbalsts vairs netiek nodrošināts un kuru ekspluatācijas laiks ir beidzies.

Strukturālās reformas

Lai pilnīgāk īstenotu Azartspēļu un izložu likuma 2. pantā minēto likuma mērķi – nodrošināt sabiedrības interešu un spēlētāju tiesību aizsardzību –, kā arī lai racionāli izmantotu Inspekcijai piešķirtos resursus un precizētu katra amata atbildības un sadarbības nosacījumus, nolemts mainīt Inspekcijas struktūru, likvidējot Juridisko departamentu, izveidojot Administratīvo departamentu, kura funkcijās esošie pienākumi saistīti gan ar iestādes darbības nodrošināšanai nepieciešamo juridisko jautājumu izpildi, gan administratīvi saimnieciskās darbības, t. sk. lietvedības funkcijas nodrošināšanu un finanšu jautājumu risināšanu. Administratīvā departamenta sastāvā tiks izveidota Finanšu nodaļa un Licencēšanas nodaļa.

Lai stingri nodalītu kontroles un licencēšanas funkcijas, Kontroles departamenta padotība un struktūra paliek nemainīga.

Vienlaikus ar šo reorganizāciju iecerēts mainīt priekšnieka un priekšnieka vietnieka atbildības sadalījumu. Plānots, ka priekšnieks tieši pārraudzīs Kontroles departamenta darbību, kas saistīts ar Administratīvās atbildības likuma spēkā stāšanos un atbildības noteikšanu katram vecākajam inspektoram un attiecīgi Kontroles departamenta direktoram, bet priekšnieka vietnieks būs tieši atbildīgs par Administratīvā departamenta darbības uzraudzību, nodrošinot gan Inspekcijas kā iestādes darbības nepārtrauktību un finansējuma racionālu izlietojumu, gan piedalīsies azartspēļu un izložu nozares darbības uzraudzībā un sniegs priekšlikumus procesu pilnveidošanā.

Minētās reformas plānots īstenot 2021. gada sākumā.

3. Informācija par Inspekcijas personālu

Viens no Inspekcijas kā valsts pārvaldes iestādes uzdevumiem ir nodrošināt iestādes efektīvu darbību, klientorientētu pakalpojumu sniegšanu, atbalstīt nodarbināto profesionalitātes celšanu un ieviest aktīvu komunikāciju ar sabiedrību. Šī uzdevuma izpildē pastāvīgi notiek iestādes darbinieku zināšanu pilnveidošana, nepieciešamības gadījumā nodrošinot darbinieku papildu apmācību, lai iespējami paplašinātu strādājošo kompetences un nodrošinātu visu funkciju izpildi noteiktajos termiņos.

Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija strādā kopš 1998. gada 1. janvāra. Inspekcijā 2020. gada 1. janvārī bija 23 amata vietas, nodarbināti 19 strādājošie.

2019. gada decembrī darbu Inspekcijā pārtrauca viens Kontroles departamenta vecākais inspektors. Atbilstoši 2019. gada 17. septembra MK sēdē pieņemtajam lēmumam tika atbalstīts prioritārais pasākums „Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas darbības spēju stiprināšana, ieskaitot pakalpojumu un procesu modernizēšanu un pilnveidošanu”, papildus piešķirot trīs amata vietas. Līdz ar to, 2020. gada 1. janvārī Inspekcijā bija četras amata vakances. Organizējot vairākas personāla atlases procedūras, visas amata vietas tika aizpildītas – 2. martā, 13. jūlijā un 14. septembrī darbu sāka jaunie kolēģi.

Inspekcijas struktūrā ir divi departamenti: Kontroles departaments ar divām nodaļām un Juridiskais departaments ar Licencēšanas nodaļu un Finanšu un administratīvā nodrošinājuma nodaļu. Kopumā 2020. gada 31. decembrī personāla sarakstā iekļautas 23 amata vietas, faktiski nodarbināti 23 darbinieki.

No visām amata vietām 21 ir civildienesta ierēdnis un divi darbinieki (vecākā lietvede un psihologs konsultants). No 23 amata vietām astoņi (34,7 %) ir vadošie amati – priekšnieks, priekšnieka vietnieks, departamenta direktori, nodaļas vadītāji, 15 (65,3 %) ir speciālistu amati. 2020. gada decembrī no kopumā Inspekcijā strādājošajiem bija 11 sievietes un 12 vīrieši. Inspekcijas strādājošo vidējais vecums ir 44,3 gadi, bet sadalījumā pa vecuma grupām: līdz 30 gadu vecumam ir trīs darbinieki, 31–40 gadi ir septiņiem darbiniekiem, 41–50 gadi ir sešiem darbiniekiem, bet virs 50 gadiem ir septiņiem darbiniekiem.

Atbilstoši Valsts civildienesta likumam visām Inspekcijas amatpersonām ir augstākā izglītība. Inspekcijas strādājošo vidū ir 11 speciālisti ar maģistra grādu. Inspekcijas darbiniekiem izglītības grāds galvenokārt ir tiesību zinātnēs (9) un ekonomikā (8), kā arī uzņēmējdarbības vadīšanā, inženierekonomikā, lietvedībā, finansēs. Papildus akadēmiskajai izglītībai Inspekcijas darbiniekiem bijusi vēlēšanās iegūt zināšanas arī valsts pārvaldes jautājumos un papildināt zināšanas speciālosursos. Inspekcijas darbinieki apmeklējuši 31 dažādu mācību programmu – 99 lekcijas, 181 mācību stundu, ko organizējusi gan Valsts administrācijas skola, gan CERT.LV, gan Valsts kanceleja, gan citas mācību iestādes.

Lai veiktu profesionālu izložu un azartspēļu uzraudzību atbilstoši aktuālajam azartspēļu un izložu nozares piedāvājumam un tendencēm, Inspekcija turpinās darbiniekiem nodrošināt nepārtrauktu apmācību un profesionālo iemaņu celšanu. Izložu un azartspēļu nozare ir specifiska nozare, tāpēc Inspekcijas darbinieki ar savām zināšanām, prasmi, profesionalitāti un pieredzi ir lielākā Inspekcijas vērtība.

4. Komunikācija ar sabiedrību

Viens no 2020. gada Inspekcijas darba plānā iekļautajiem prioritārajiem uzdevumiem bija „Sabiedrības informētības veicināšana par azartspēļu ietekmi uz indivīdu un sabiedrību kopumā – pašatteiktu personu reģistra iespējas, psihologa atbalsta pilnveidošana, komunikācijas pasākumi”.

Sabiedrības informētības veicināšana par azartspēļu ietekmi uz indivīdu un sabiedrību kopumā, par ieviestajiem un īstenotajiem atkarību profilakses, preventīvajiem, problemātisko spēlētāju atbalsta un sabiedrību izglītojošiem pasākumiem ir kļuvusi par vienu no būtiskajām Inspekcijas darba sastāvdaļām 2020. gadā un noteikti arī turpmākajā periodā.

Komunikācijai ar sabiedrību noteikti šādi galvenie uzdevumi:

- 1) veicināt sekmīgu valsts politikas realizāciju izložu un azartspēļu organizēšanā;
- 2) veicināt iedzīvotāju un spēļu organizētāju uzticību Inspekcijai;
- 3) nodrošināt vispusīgu informāciju par Inspekciju un tās darbību, skaidrojot tās lomu valsts pārvaldē un aizsargājot spēlētāju tiesības un intereses.

Lai profesionāli informētu sabiedrību un medijus par Inspekcijas veiktajām aktivitātēm, Inspekcija radusi iespēju noslēgt sadarbības līgumu ar mediju sabiedrību „Aģentūra Fauna” par ārpalpojuma atbalsta sniegšanu komunikācijas jautājumos. 2020. gada laikā īstenoti vairāki komunikācijas un sabiedrības informēšanas pasākumi:

- Lai informētu pēc iespējas plašāku personu loku, tika sagatavots animēts videomateriāls par 1. janvārī atklāto no izlozēm un azartspēlēm pašatteikušos personu reģistru.
- Ņemot vērā ārkārtējo situāciju un azartspēļu zāļu un tiešsaistes azartspēļu slēgšanu tās laikā, 2. ceturksņa ietvaros galvenokārt tika īstenota reaktīvā komunikācija un ziņu publicēšana Inspekcijas *Facebook* lapā.
- Rudenī sagatavotas un publicētas divas informatīvas infografikas par akciju un preču/pakalpojumu loterijām un to rīkošanas kārtību, kā arī infografika konkursu, izložu un loteriju rīkotājiem un dalībniekiem, lai sniegtu vizuāli uztveramu skaidrojumu gan no organizētāju viedokļa, gan no dalībnieku viedokļa, kādos gadījumos nepieciešama atļauja un kad pievērst uzmanību, iespējams, krāpnieciskām darbībām.
- Papildināta informatīvā kampaņa par pašatteikušos personu reģistru un citām pieejamajām atbalsta iespējām azartspēļu spēlētājiem un viņu tuviniekiem. Sabiedrības informēšanai sagatavots un izplatīts informatīvs buklets 15 000 eksemplāru tirāžā par atbalsta iespējām azartspēļu spēlētājiem. Bukleta maketa elektroniskā versija pieejama Inspekcijas tīmekļvietnē.
- Novembrī īstenota vides reklāmas kampaņa par pašatteikušos personu reģistru „Laiks izslēgt azartspēles no savas dzīves?” 100 sabiedriskā transporta pieturvietās Rīgā.
- Sagatavots un nodrukāts 500 uzlīmju ar reģistra informāciju. Uzlīmes plānots izplatīt azartspēļu vietām pēc ārkārtējās situācijas atcelšanas un līdz ar spēļu zāļu darbības atsākšanu.
- Sagatavots un nodrukāts 3000 informatīvo kartīšu par reģistru un citām atbalsta iespējām. Kartītes tiks izplatītas pēc ārkārtējās situācijas atcelšanas un līdz ar spēļu zāļu darbības atsākšanu. 2020. gada 4. ceturksnī īstenotās pašatteikušos personu reģistra reklāmas kampaņas ietvaros publicētas četras ziņas ar reklāmu (*boosted posts*), kas sasniegušas kopumā 30 000 unikālo lietotāju un 55 000 impresijas (viens mērķauditorijas pārstāvis vidēji redzējis divas no četrām kampaņas ziņām).
- 2020. gada augustā izveidota Inspekcijas lapa YouTube platformā: https://www.youtube.com/channel/UCu1U_pUPr9N5q0ceeHHrT8Q videosatura publicēšanai.

Inspekcijas amatpersonas regulāri sniedza komentārus un skaidrojumus par medijus interesējošiem jautājumiem, kā arī reizi ceturksnī tika sagatavota preses relīze par azartspēļu un izložu nozares rezultātiem.

Viens no instrumentiem Inspekcijas veikto pasākumu un sniegto pakalpojumu efektivitātes noskaidrošanai ir klientu apmierinātības līmeņa izzināšanas aptauja, kas norisinājās 2020. gada augustā–septembrī. Pēc aptaujas rezultātiem Inspekcija ieguva lietderīgu informāciju gan no azartspēļu un izložu organizētājiem, gan preču un pakalpojumu loteriju organizētājiem par pakalpojumu uzlabošanas iespējām un Inspekcijas tīmekļvietnē pieejamās informācijas nodarīgumu un izmantošanas ērtumu. Rezultātā tika izvērtēti ieteikumi un, lai uzlabotu informācijas pieejamību un pārskatāmību, nolemts Inspekcijas tīmekļvietni pārveidot, pievienojot vienotajai valsts pārvaldes tīmekļvietņu platformai TVP.

Sadarbība ar sociālajiem partneriem un citām iestādēm

Inspekcija regulāri organizē informatīvās sanāksmes nozares uzņēmumu vadītājiem un amatpersonām par nozarei svarīgām aktualitātēm – statistikas rādītājiem, plānotiem normatīvo aktu grozījumiem, kā arī sniedz skaidrojumus par Inspekcijas konstatētajiem pārkāpumiem un to būtību. Papildus tam bijušas tikšanās ar Latvijas Spēļu biznesa asociācijas vadību un Latvijas interaktīvo azartspēļu biedrības vadību un biedriem par nozares aktualitātēm, kā arī ar atsevišķu kapitālsabiedrību amatpersonām pēc viņu lūguma.

Inspekcija ir viena no 22 uzraudzības iestādēm, kas 2017. gada 15. jūnijā parakstīja sadarbības memorandu par principa „Konsultē vispirms” ieviešanu. Minētais princips tika ievērots Inspekcijas darbībā jau iepriekš. Gan azartspēļu organizētājiem, gan to klientiem ir iespēja tieši, izslēdzot formālu birokrātisku šķēršļu ierobežojumus, saņemt informāciju vai skaidrojumu no attiecīgas amatpersonas. 2020. gadā Inspekcija saņēmusi atzinīgu novērtējumu par minētā principa ieviešanu dzīvē un ierindojusies līderu grupā.

Inspekcijas amatpersonas regulāri piedalās darba grupās, diskusijās, tai skaitā Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas sēdēs, Tieslietu ministrijas, Finanšu izlūkošanas dienesta, Iekšlietu ministrijas, VID u. c., sniedzot viedokli un informāciju savas kompetences ietvaros.

Būtisks publiskās informācijas avots ir Inspekcijas tīmekļvietne www.iaui.gov.lv. Tajā ir pieejama plaša informācija par Inspekciju, tās funkcijām, struktūru un izveidošanas vēsturi, statistikas dati, uzraudzības un kontroles rezultāti, visi ārējie un iekšējie normatīvie akti, kas regulē izložu un azartspēļu, kā arī preču un pakalpojumu loteriju organizēšanu. Inspekcijas tīmekļvietnes apmeklētājiem ir iespējams ar elektroniskā pasta starpniecību uzdot Inspekcijas darbiniekiem viņus interesējošus jautājumus un saņemt uz tiem izsmelto atbildes. Papildus tam visa minētā informācija tīmekļvietnē pieejama arī angļu valodā.

5. Izložu un azartspēļu nozares darbības rezultāti

2020. gadā azartspēļu organizēšanas **licences** saņēmuši 16 komersanti, no kuriem 10 organizē azartspēles spēļu zālēs un kazino, 5 pieņem likmes totalizatora likmju pieņemšanas vietās, bet 13 piedāvā azartspēles internetā. Latvijā pieci komersanti saņēmuši licences azartspēļu pakalpojuma nodrošināšanai. 2020. gada 9. novembrī, kad ārkārtas situācijas dēļ tika slēgtas azartspēļu vietas, Latvijā strādāja 6604 azartspēļu automāti (kas ir par 2116 mazāk nekā gadu iepriekš), automāti bija izvietoti 276 spēļu zālēs (kas ir par 34 mazāk nekā gadu iepriekš). Ceļošanas aizliegums, distancēšanās nosacījumi un klātienes apkalpošanas aizliegums ir ietekmējis arī kazino darbību, īpaši tos kazino, kuri bija izvietoti četrzvaigžņu un pieczvaigžņu viesnīcās. 2020. gada janvārī Latvijā strādāja pieci kazino, savukārt novembrī darbu turpināja vairs tikai viens kazino. 2020. gadā anulētas 24 azartspēļu organizēšanas vietas licences.

Kopējais nozares azartspēļu neto apgrozījums bija 166,894 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2019. gada rezultātu, sasniedz 51,4 %. Tīrie azartspēļu ieņēmumi ir 159,647 milj. *euro*, kas ir 51,9 % no iepriekšējā gada rādītāja, bet pārējie azartspēļu operatoru darbības ieņēmumi (bāra pakalpojumi, biljards u. c.) ir 7,247 milj. *euro*. Lielākais īpatsvars ir azartspēļu automātu darbības ieņēmumiem, kas aizņem 60 % no kopējiem ieņēmumiem. Ieņēmumi no azartspēļu automātu darbības ir 95,78milj. *euro*, un tas ir 41,3 % no 2019. gada rezultāta, ieņēmumi no kazino darbības – spēļu galdiem – ir tikai 5,323 milj. *euro* jeb 30,7 %, salīdzinot ar 2019. gada ieņēmumiem. Arī līdz šim pastāvīgi apmēram 30 % ikgadēji pieaugošais interaktīvo azartspēļu apgrozījums pieaudzis tikai par 3,9 % un ir 56,854 milj. *euro*.

5. tabula

Azartspēļu un izložu organizētāju finansiālās darbības rādītāji 2019.–2020. gadā

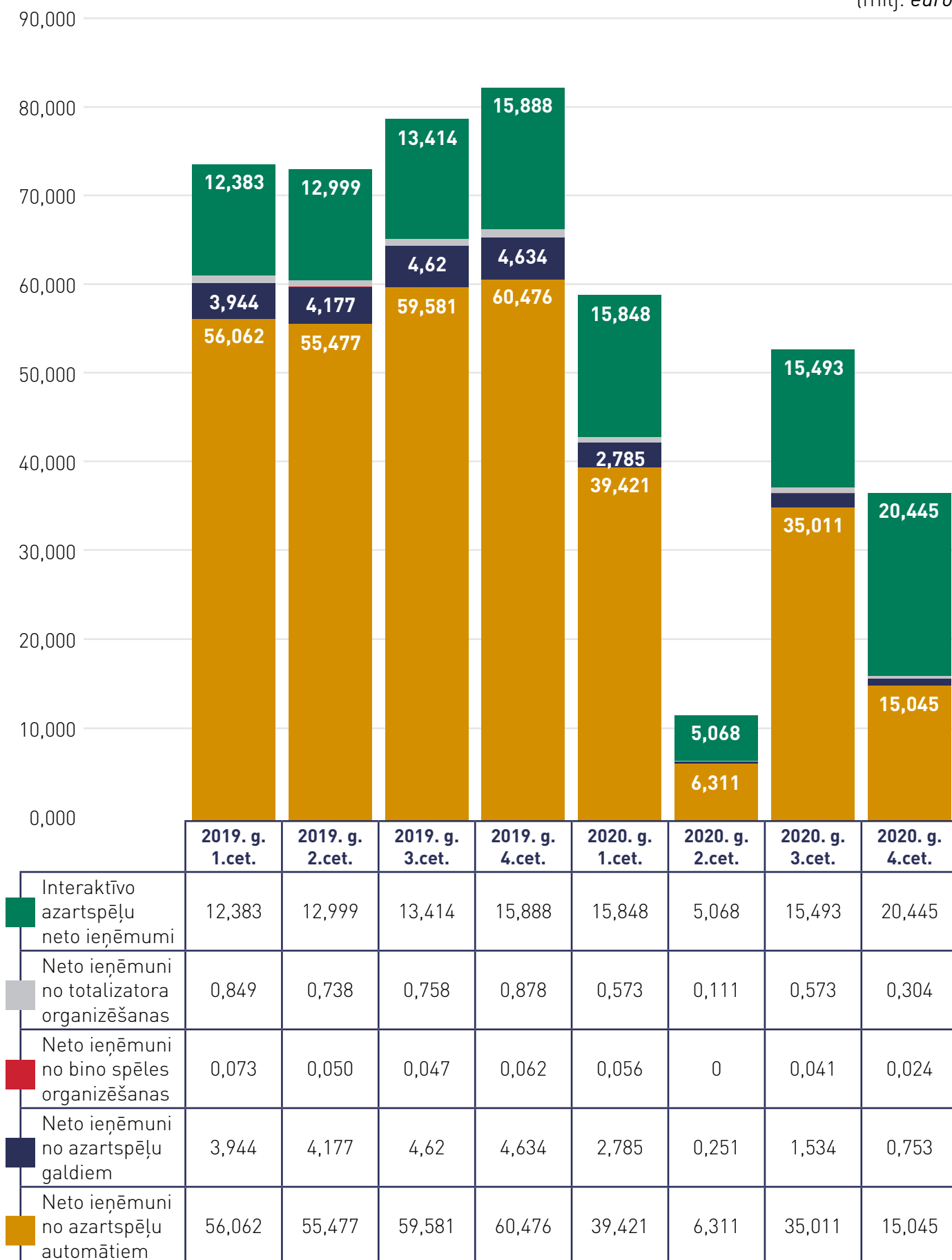
(milj. *euro*)

	Rādītāji	2019. g.	2020. g.	%
1.	Azartspēļu uzņēmumu kopējais apgrozījums	324,347	166,894	51,4
2.	Ieņēmumi no azartspēlēm, t. sk.	307,051	159,647	51,9
2.1.	azartspēļu automāti	231,596	95,788	41,3
2.2.	spēļu galdi (rulete, kārtis)	17,315	5,323	30,7
2.3.	bingo zāles	0,232	0,121	52,2
2.4.	totalizatora punkti	3,223	1,561	48,4
2.5.	interaktīvās azartspēles	54,684	56,853	103,9
3.	Izložu apgrozījums kopā, t. sk.	48,416	57,374	118,5
4.	Izložu biļešu realizācijas ieņēmumi:	48,249	57,100	118,3
4.1.	- realizācija tirdzniecības vietās	25,597	26,835	104,8
4.2.	- realizācija interaktīvajā vidē	22,652	30,265	133,6
5.	Apgrozījums kopā (1.+3.)	372,763	224,268	60,1
6.	Azartspēļu un izložu biļešu realizācijas ieņēmumi kopā (2.+4.)	355,300	216,747	61,0

Azartspēļu nozarē darbojas 16 operatori, no tiem 10 komersanti 2020. gada operatīvajā gada pārskatā norāda aprēķinātus **zaudējumus**, un nozares kopējā paredzamā peļņa aprēķināta 5,45 milj. *euro* (peļņu veido tikai interaktīvo azartspēļu darbības nodrošināšana), klasiskajām azartspēlēm 2. ceturksnī un 4. ceturksnī izdevumi pārsniedz ieņēmumus, nozares kopējā rentabilitāte aprēķināta 3,27 %.

**Neto ieņēmumi no azartspēlēm 2019.–2020. gada
ceturkšņu griezumā pa spēļu veidiem**

(milj. euro)

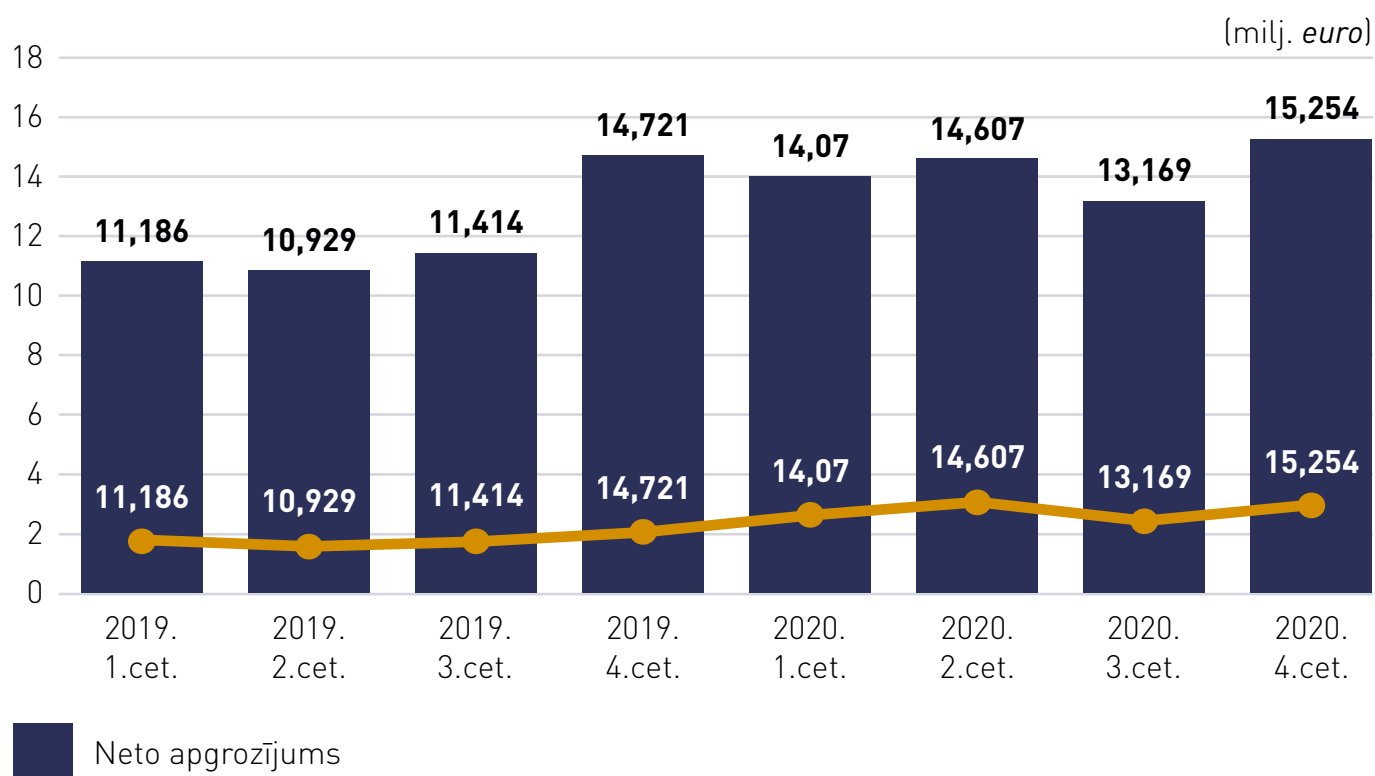

Izlozes Latvijā organizē valsts akciju sabiedrība „Latvijas Loto”, kas piedāvā sešas skaitļu loterijas un 22 momentloterijas gan klasiskā tirdzniecības tīklā, gan izmantojot elektronisko sakaru starpniecību. Jāatzīmē, ka atšķirībā no azartspēlēm ārkārtas situācijas laikā 2020. gadā pilnīgs izlozes biļešu tirdzniecības aizliegums nav bijis piemērots, noteiktu laiku bija ierobežots biļešu tirdzniecības vietu skaits, kā arī ierobežota laimestu izloze un laimējušo personu noteikšana klātienē. Šajās izlozēs, ievērojot noteiktās distancēšanās un higiēnas prasības, piedalījās Inspekcijas amatpersonas.

Pamatojoties uz iepriekšminēto, ārkārtas situācija nav radījusi nozīmīgu ietekmi uz izložu organizēšanas rezultātiem un Latvijas iedzīvotāji aktīvi turpinājuši piedalīties „Latvijas Loto” piedāvātajās izlozēs, it īpaši izmantojot interaktīvo piedāvājumu. 2020. gadā biļešu realizācijas ieņēmumi sasniedz 57,100 milj. *euro*, kas par 18,3 % pārsniedz 2019. gada rezultātu, tajā skaitā biļešu realizācija, izmantojot elektronisko sakaru pakalpojumus, pieaugusi par 33,6 %, salīdzinot ar 2019. gada rezultātu, un sasniedz 30,265 milj. *euro*.

7. tabula

Neto apgrozījums un peļņa no skaitļu izlozēm un momentloterijām 2019.–2020. gada ceturkšņu griezumā

Atbilstoši faktam, ka tika noteikts aizliegums strādāt azartspēļu organizēšanas vietām, **valsts budžeta** plānotie ieņēmumi no azartspēļu nodokļa izpildīti tikai par 61,1 %, iekasējot par 22,451 milj. *euro* mazāk, nekā bija plānots. Nodokļu ieņēmumos izņēmums ir izložu nodoklis, kura ieņēmumi pārsniedz plānoto par 14,9 % un ir 3,562 milj. *euro*. Atbilstoši pieņemtajiem lēmumiem, izsniegto licenču skaitam un veidam valsts budžetā iekasēta valsts nodeva 3,626 milj. *euro* apmērā. Pārējie aprēķinātie nodokļi valsts budžetā no nozares uzņēmumiem iekasēti 26,074 milj. *euro*, kas ir par 4,9 milj. *euro* mazāk nekā 2019. gadā.

Ārkārtas situācija ietekmē arī **preču un pakalpojumu loteriju** organizēšanu. Plānotais 600 loteriju atļauju skaits nav sasniegts, izdoti 514 lēmumi par loteriju atļauju izsniegšanu, 17 loterijas atceltas, 7 pieteikumi atteikti likuma neatbilstību dēļ. Jāatzīmē, ka vairākas loterijas tika atceltas tirdzniecības ierobežojumu dēļ un konstatējama arī piedāvāto laimestu fondu apjoma samazināšanās, kas izskaidrojams ar komersantu finanšu grūtībām.

Kopējais loterijās piedāvātais laimestu fonds 2020. gadā veidoja 1,176 milj. *euro*, kas ir 71,7 % no pagājušā gada apjoma, valsts nodeva iekasēta 0,278 milj. *euro*, kas ir 68 % no plānotā apjoma.

6. IAU prioritātes un galvenie uzdevumi 2021. gadā

2020. gada plānoto pasākumu izpildē objektīvu iemeslu dēļ ir nepieciešams termiņa pagarinājums diviem uzdevumiem:

- 1) Grozījumi Preču un pakalpojumu loteriju likumā ir sagatavoti un iesniegti Finanšu ministrijas atbildīgajam departamentam, bet konstatēts, ka piedāvātie grozījumi ir diezgan apjomīgi un būtiski maina administratīvās darbības (samazinot administratīvo slogu un pārejot uz elektronisku dokumentu apriti), līdz ar to nepieciešams izstrādāt jaunu likuma redakciju.
- 2) Nesamierināmu viedokļu pretrunu dēļ starp lielu skaitu iesaistīto institūciju nav izdevies panākt vienotu redakciju Azartspēļu un izložu politikas pamatnostādņem 2021.–2027. gadam, tādēļ nav uzsākts darbs pie attiecīgo plānu un normatīvo aktu grozījumu izstrādes.

Inspekcijas darbības prioritātes 2021. gadam un vidējam termiņam ir šādas:

1. Īstenoti pastiprināti kontroles pasākumi atbildīgas spēles principu ievērošanā interaktīvo azartspēļu un izložu organizētājiem Covid-19 pandēmijas laikā.
2. No azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikušos personu reģistra funkcionalitātes paplašināšana, nodrošinot liegumu piekļūt azartspēļu organizēšanas vietām uzturlīdzekļu nemaksātājiem.
3. Izstrādāta koncepcija Baltijas valstu apvienotā pašatteikušos reģistra izveidei, balstoties uz iesaistīto valstu ekspertu vērtējumu.
4. Izstrādāts konceptuālais risinājums (tehniskais risinājums, izmaksas un laika grafiks) automatizētai azartspēļu ieņēmumu kontroles un uzskaites sistēmai.
5. Veikts nepārtraukts interaktīvās vides (interneta, TV u. c. komunikāciju) monitorings, pieņemot lēmumus par nelicenzētu azartspēļu organizētāju vietnes bloķēšanu un finanšu darījumu apturēšanu, veikta ESK pārbaude par Inspekcijas lēmumu izpildi, no VID iegūto datu analīze un lēmumu pieņemšana.